

## УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Nemish Yu.V.,  
graduate student

Vasyli Stefanyk Precarpathian National University

## IMPROVING THE MECHANISM OF MANAGEMENT OF FIXED ASSETS AT MEAT PROCESSING ENTERPRISES

**Постановка проблеми.** Одним з основних завдань суб'єктів господарювання в сучасних ринкових умовах у відповідності з Державною програмою активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки, затвердженою постановою Кабміну України № 187 від 27.02.2013 р., є підвищення ефективності своєї діяльності, що забезпечить загальне підвищення конкурентоспроможності підприємства [1]. Ефективність діяльності м'ясопереробних підприємств насамперед залежить від доцільного управління як самим підприємством, так і основними засобами, які являються вагомим складовою необоротних активів, тому дана проблема постає на сьогоднішній день актуальною.

В умовах сучасного функціонування м'ясопереробних підприємств постає проблема управління основними засобами як у теоретичному, так і в практичному аспектах. Зі зміною відносин власності, різноманітністю організаційно-правових форм бізнесу, методів впливу фінансового механізму на ефективність виробництва та прагненнями товаровиробників до виготовлення якісної і конкурентоспроможної продукції постала проблема ефективного управління підприємством, зокрема у частині забезпечення раціонального формування та управління основними виробничими засобами. Забезпечення успіху діяльності підприємства залежить не тільки від правильності прийнятих управлінських рішень, а й від здатності об'єднати та сумістити перебіг формування, оновлення, використання та вибуття основних засобів шляхом удосконалення результативного механізму управління. При цьому потрібно враховувати економічні особливості м'ясопереробних підприємств, що сприятиме швидкій реорганізації, оптимізації усіх сфер використання основних виробничих засобів, а в загальному зростанню конкурентоспроможності підприємства.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Науковим підґрунтям вивчення даної теми є дослідження, які знайшли своє відображення у працях таких вчених економістів, як Дж. К. Гелбрайт, Р. Ансофф, А. Чандлер, Ф. Тейлор, Ф. Хедоурі, П. Друкер, А. Файоль, У. Ростоу, Р. А. Фатхутдінов, О. С. Віханський, О. І. Барановського, Л. Д. Буряка, М. Д. Біліка, Т. В. Галети, А. М. Поддєрьогіна, В. Колосюка, В. М. Аксьонова, О. С. Батрудінова, Л. А. Баширова, І. О. Бланка, С. О. Сімець та ін. Однак, слід зауважити, що незважаючи на таку велику кількість і різноплановість наукових джерел, аналіз показав, що практично відсутні або не мають широкого розповсюдження дослідження в галузі формування та управління основними засобами на теоретичному і практичному рівні. Зокрема недостатньо вивчені ці процеси, а також немає створеного механізму.

Враховуючи важливість практичного значення окресленої проблематики та незавершеність наукових розробок для підвищення ефективності функціонування підприємств зумовлює актуальність даного дослідження.

**Постановка завдання.** Метою статті є з'ясування проблем формування та управління основними засобами на м'ясопереробних підприємствах, а також визначення необхідності удосконалення механізму управління основними виробничими засобами.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** В сучасних умовах економічної нестабільності важливу роль відіграє побудова ефективної системи управління м'ясопереробними підприємствами, а насамперед розробки механізму управління основними засобами, які є базовою складовою всього майна підприємства. Слід зазначити, що для ефективного функціонування механізму потрібно дотримання певних умов. Для кожної господарської системи ці умови різні, але здебільшого вони включають установлення твердих гарантій захисту прав при проведенні політичних, економічних і законодавчих реформ приватної власності, гарантію виконання зобов'язань по контрактах, законів, що гарантують відповідальність юридичних та фізичних осіб [2].

\* Науковий керівник: Баланюк І.Ф. – д.е.н., професор

В економічних словниках розглядається в основному загальне поняття “механізму” як послідовності станів, процесів, що визначають будь-яку дію чи явище; як систему, що встановлює порядок певного виду діяльності; як внутрішній устрій (систему ланок) машини, приладу чи апарату, яка приводить їх в дію [2].

У “Сучасному словнику іншомовних слів” подається трактування даного поняття як сукупність станів та процесів, які являються складовими якого-небудь фізичного, економічного чи хімічного процесу [4, с. 638].

Згідно з трактуванням в “Тлумачному словнику економіста” механізм розглядається як можливість здійснення певних дій для досягнення поставленої мети. Також С. М. Гончаров подає трактування “механізму управління” як спосіб організації управління суспільним виробництвом з притаманними йому формами, методами, засобами, що відповідають кожній історичній епосі та соціально-економічному устрою [5, с. 185].

Економічний механізм служить способом зв'язку між об'єктивними законами та суб'єктивною людською діяльністю, а його форми, методи, регулятори – суть результатів останньої [6, с. 25].

Е. М. Коротков аналізуючи сучасні системи управління, виокремлює механізм управління як сукупність мотивів активності діяльності менеджменту, що визначають можливості та ефективність управління [7, с. 28]. На думку С. А. Сітдікова, механізм управління є найактивнішим елементом управлінської системи, що забезпечує вплив на процеси, взаємозв'язки та чинники, від яких залежить результат діяльності керованого об'єкта [8, с. 35]. Дж. К. Лафта досліджує механізм управління як засоби впливу (комплекс важелів), що використовуються в менеджменті [9, с. 45]. В. М. Мішин пропонує також доповнення – це комплекс організаційних та економічних складових, що забезпечують узгоджене, взаємозалежне і взаємопов'язане функціонування елементів системи для досягнення цілей організації [10, с. 17].

Є. В. Третьяков тлумачить зміст категорії “механізм управління” як сукупність взаємодіючих елементів (станів, процесів, соціально-економічних норм і правил), об'єднаних спільною метою, що є інструментами впливу на об'єкт управління [11, с. 12]. Г. А. Лавренова характеризує дієвий механізм управління інтегрує основні складові управління, розкриває їх взаємозв'язок і порядок застосування [12, с. 114].

Проведені дослідження засвідчили, що на сучасному етапі розвитку теорії та практики управління процес формування механізму управління основними засобами на м'ясопереробних підприємствах майже відсутні. Зокрема, слід зазначити, що потребують розробки та обґрунтування науково-методичні засади щодо узагальненого розуміння сутності та особливостей організаційно-економічного забезпечення управлінського механізму. Також майже відсутні теоретичні та практичні дослідження щодо аналізу складових механізму управління основними засобами, засоби його реалізації та напрями вдосконалення з врахуванням особливостей м'ясопереробних підприємств.

Стратегією управління основними засобами на м'ясопереробних підприємствах є забезпечення максимально ефективного використання при мінімальних затратах на їх утримання та обслуговування.

Механізм управління становить елементи, які впливають на управлінські відносини або інформацію як предмет управлінської діяльності. За допомогою інформації здійснюється керівний вплив на процеси, які відбуваються в системі, для досягнення необхідних бажаних станів (цілей) та отримується інформація про стани об'єкта управління і системи в цілому.

Механізм управління складається з таких частин: цільова частина - сукупність усіх цілей, на реалізацію яких спрямована управлінська діяльність (підвищення ефективності виконання основних функцій системи); функціональна частина - види управлінської діяльності необхідні для виконання основних функцій організації; методологічна частина - ті методи, які використовуються при виконанні всіх видів управлінської діяльності, тобто забезпечують виконання функціональної частини; інструментальна частина - управлінські рішення, повноваження, засоби інформаційно-матеріально-енергетичного впливу на об'єкт управління; технологічна частина - технологія підготовки прийняття і виконання управлінських рішень; цільова частина - сукупність усіх цілей, на реалізацію яких спрямована управлінська діяльність.

Управлінський механізм основних засобів є динамічною складовою системи управління виробництвом, що забезпечує випуск у встановлені терміни планових обсягів продукції при раціональному використанні матеріальних і трудових ресурсів, виробничого потенціалу.

Механізм управління ефективністю використання основних виробничих засобів м'ясопереробних підприємств спрямований на вирішення таких основних завдань:

вивчити зарубіжний досвід функціонування організаційно-управлінського механізму;

вивчення складу і динаміки основних виробничих засобів, технічного стану і темпів оновлення їх активної частини, технічного переозброєння і модернізації, реконструкції підприємства, впровадження нової техніки;

- визначення показників використання основних виробничих фондів – фондівіддачі та фондомісткості, а також факторів, що впливають на них;
- встановлення ступеня ефективності використання засобів праці, характеристика ступеня екстенсивності та інтенсивності роботи найважливіших груп обладнання;
- забезпечення інтенсивного зростання виробництва м'ясної продукції підприємства та рівня прибутковості його діяльності;
- забезпечення належних умов для збереження якості м'ясної продукції;
- збільшення прибутковості власного капіталу підприємства.

Згідно поставлених даних завдань, потрібно на підставі вихідних показників фінансово-господарської діяльності підприємства проводити аналіз стану, зміни, оновлення та використання основних засобів. Одержані результати дослідження потрібно зіставляти з наявними показниками і в результаті приймати ефективні управлінські рішення.

Для кращої результативності управлінського механізму на м'ясопереробних підприємствах потрібно також враховувати принципи на яких він базується:

1. Відповідність (підпорядкованість) стратегічним цілям економічного розвитку підприємства. Механізм забезпечення ефективності використання основних засобів повинен створювати необхідні матеріальні та фінансові умови для реалізації цілей і завдань економічного розвитку підприємства в цілому.

2. Перспективність. Механізм забезпечення ефективності використання основних виробничих засобів повинен передбачити умови для розширення підприємства та підвищення ефективності його діяльності в майбутніх періодах на основі оптимізації співвідношення між вирішенням поточних та перспективних завдань розвитку.

3. Обґрунтованість управлінських рішень за характером відтворення основних засобів підприємства. Обґрунтування потреб в основних засобах слід проводити на основі кваліфікованого аналізу стану і використання основних виробничих фондів, вивчення резервів підвищення ефективності їхнього використання.

4. Ефективність. Формування відтворювальних процесів на підприємстві повинно базуватися на умові досягнення економічного або соціального ефекту, що має кінцевий економічний вимір.

5. Принцип безперервності і надійності виявляється у створенні таких організаційно-господарських та технічних умов, за яких досягається стійкість і безперервність заданого режиму виробничого процесу. Вирішення цього завдання забезпечується: надійністю та злагодженістю функціонування як самої управляючої системи та її органів, так і об'єкта, яким управляють.

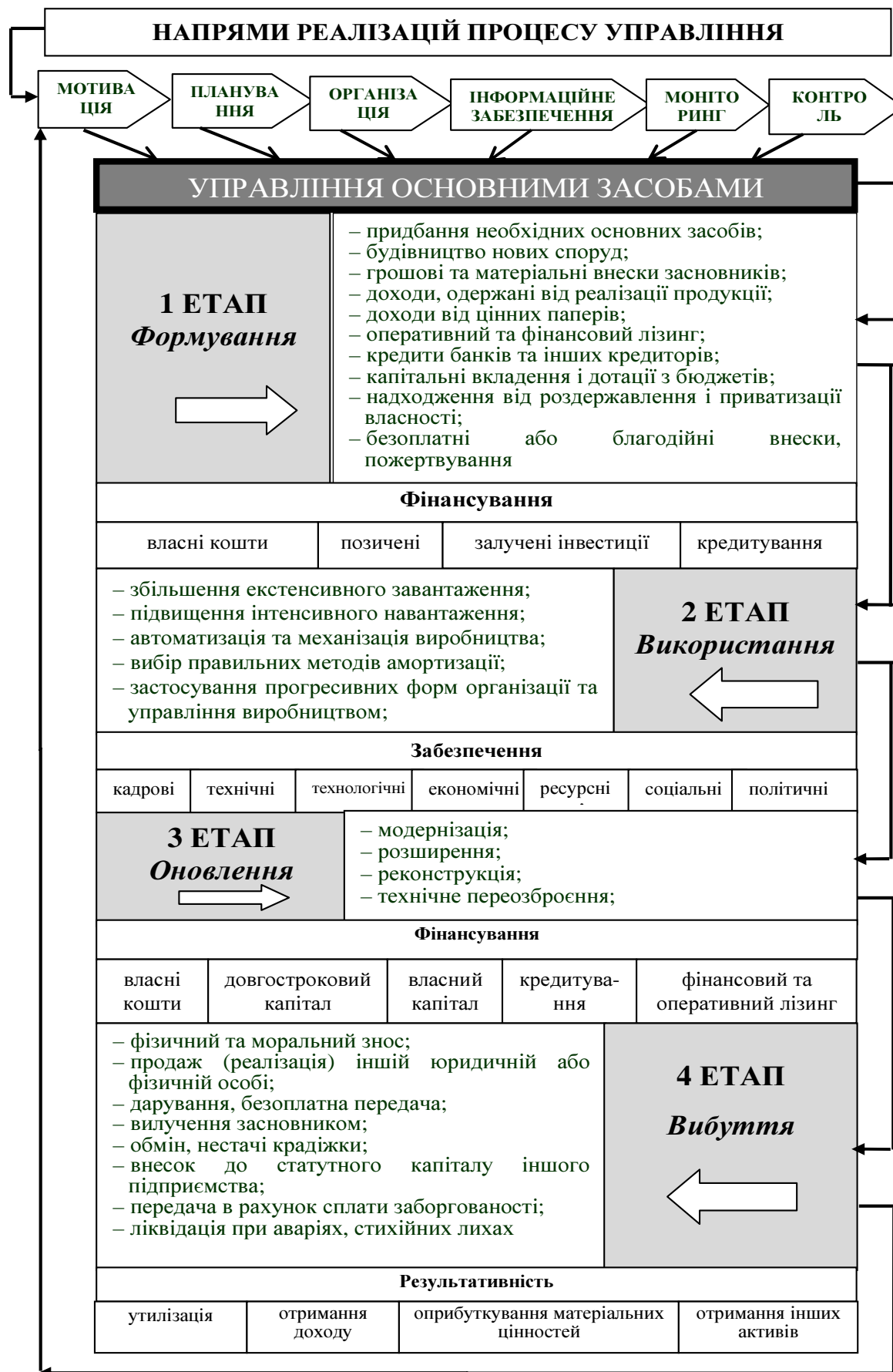
6. Принцип планованості, пропорційності та динамізму означає, що система управління має бути націлена на вирішення не тільки поточних, а й довгострокових завдань розвитку підприємства, може нести матеріальну, юридичну, адміністративну відповідальність за якість прийнятого рішення і повноту його реалізації.

Дотримання вимог цих принципів потребує безперервного збору, обробки та аналізу різної інформації: науково-технічної, економічної, правової та ін. Це, у свою чергу, передбачає використання новітньої комп'ютерної техніки та математичних методів як важливої передумови нормального функціонування механізму управління економікою на всіх її рівнях, і передусім на підприємствах.

Таким чином, механізм управління основними засобами є сукупністю взаємопов'язаних методів та засобів. Особливість у формуванні організаційної структури підсистеми полягає у конкретизації цілей, функцій і завдань по об'єктах управління, деталізації складу норм і нормативів споживання, системі планових і оцінюваних показників ефективності використання основних засобів. Комплексний, системний підхід передбачає всебічний аналіз і вивчення результатів заходів на стадії формування, використання, оновлення й вибуття основних засобів. Практичне застосування управлінського механізму забезпечить високу якість оперативно-виробничої діяльності, науковий рівень і гнучкість планування, процес заготівлі високоякісної сировини, ритмічність виробництва та випуск конкурентоспроможної продукції.

Нами запропонований механізм управління основними засобами на м'ясопереробних підприємствах, з врахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства, забезпечення повноцінного процесу виробництва, оцінка стану дієвості управлінської системи та визначення напрямків її удосконалення (рис. 1).

Вивчені дослідження дозволяють сформулювати основні складові управлінського механізму розробленого для м'ясопереробних підприємств, який враховує особливості їхнього функціонування. Слід розглянути 4 етапи управління на яких основні засоби формуються, використовуються, оновлюються та вибувають. Першочерговим завданням при розробці схеми потрібно визначити цільові орієнтири та установки управління: узгодження роботи всіх цехів і дільниць, забезпечення ритмічності виробництва, пропорційності завантаження обладнання, скорочення тривалості виробничого циклу, формування якісної сировинної бази, зниження собівартості продукції, забезпечення поставок на якість, в установлені терміни, з ефективним використанням виробничих ресурсів.



**Рис. 1. Механізм управління основними засобами на м'ясопереробних підприємствах**  
 Джерело: авторська розробка

На думку багатьох учених, зокрема Буздalова І. [13, с. 77], О. О. Ежєвського, Л. Хитруна [14, с. 115], Луценко О. А. [15, с. 18], М. Мирошниченка [16, с. 104], з метою формування вдалої структури основних виробничих засобів у перспективі необхідно забезпечити розвиток передумов для швидкого скорочення пасивної частки основних засобів і зростання активної їх складової, адже її питома вага у промисловому виробництві сягає понад 40%, що на 15% менше за такий самий показник у сільському господарстві.

**Етап.** На цьому етапі проводиться управління процесом формування основних засобів, визначаються джерела, тобто складові за допомогою яких основні засоби надходять на підприємства, дане питання регулюється Господарським кодексом України [17, с. ] і включає таких перелік:

- придбання необхідних основних засобів;
- будівництво нових споруд;
- грошові та матеріальні внески засновників;
- доходи, одержані від реалізації продукції;
- доходи від цінних паперів;
- оперативний та фінансовий лізинг;
- кредити банків та інших кредиторів;
- капітальні вкладення і дотації з бюджетів;
- надходження від роздержавлення і приватизації власності;
- безоплатні або благодійні внески, пожертвування.

Розглянемо їх докладніше.

Придбання необхідних основних засобів - найпоширеніший спосіб отримання об'єктів основних засобів. Придбані за плату основні засоби, зараховуються на баланс за первісною вартістю, яка, відповідно до п. 8 П(С)БО 7 "Основні засоби", складається з таких витрат:

- суми, сплаченої постачальникам та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);
- реєстраційних зборів, державного мита та інших аналогічних платежів;
- ввізного мита (для імпортованих основних засобів);
- непрямих податків, що сплачуються при придбанні основні засоби (якщо вони не компенсуються суб'єкту підприємницької діяльності);
- затрат на страхування ризиків доставки основних засобів;
- затрат на транспортування, установку, налагодження, монтаж основних засобів;
- інших витрат, безпосередньо пов'язаних із доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою.

Будівництво здійснюють господарським або підрядним способом. Підрядний спосіб будівництва більш прогресивний, ніж господарський, бо його виконують спеціалізовані будівельні організації, які мають свої кадри будівельників, будівельні машини і механізми, практичний досвід роботи тощо. Проте підприємства великий обсяг будівельних робіт виконують господарським способом.

Первісна вартість основних засобів, які надходять на підприємство в результаті будівництва включає:

- вартість робіт (послуг), виконаних (наданих) сторонніми спеціалізованими підприємствами;
- вартість устаткування, що вимагає монтажу;
- прямі матеріальні витрати;
- прямі витрати на оплату праці;
- накладні витрати, зв'язані з будівництвом об'єкта;
- інші витрати, безпосередньо зв'язані з будівництвом об'єкта (одержання дозволу і відведення будівельного майданчика; розшукові роботи на площадці; проектні роботи; оплата професійних послуг, наприклад, архітекторів, геодезистів і т.п.).

За рахунок майнових внесків (вступних, членських, цільових тощо) учасників формується майно об'єднання підприємств [17, с. 123]. Пайовий внесок – представляє собою суму грошового внеску, сплачену юридичною або фізичною особою при вступі до спільного підприємства. Пайовий внесок є обов'язковим для вступу до товариства з обмеженою відповідальністю, змішаного товариства, спільного українсько-іноземного товариства. Він вноситься: грошовими коштами; шляхом передачі у власність підприємства майна і інших матеріальних цінностей; прав користування землею, водою і іншими природними ресурсами; майнових прав (в тому числі на використання винаходів, "ноу-хау"); шляхом представлення майна у користування господарюючого суб'єкта без відшкодування на протязі деякого проміжку часу витрат володаря (на утримання, ремонт, амортизацію будівель, приміщень, обладнання, інструментів, транспорту); шляхом відрахувань від заробітної плати робітників на протязі деякого проміжку часу.

Доходи, отримані від продажу цінних паперів. Цінні папери представляють собою грошові документи. До них відносяться акції, облігації, векселі, заставні свідоцтва, страховий поліс і ін.

В даний час кредит має величезне значення. Він вирішує проблеми, що стоять перед всією економічною системою. Так за допомогою кредиту можна перебороти труднощі, пов'язані з тим, що на

одній ділянці визволяються тимчасово вільні кошти, а на інших виникає потреба в них. Кредит акумулює капітал, що визволився, тим самим, обслуговує прилив капіталу, що забезпечує нормальний відтворювальний процес. Також кредит прискорює процес грошового обігу, забезпечує виконання цілого ряду відносин: страхових, інвестиційних, грає велику роль у регулюванні ринкових відносин.

**II етап.** На цьому етапі потрібно проводити управління використання основних засобів, яке має важливе значення для розвитку діяльності підприємства, оскільки збільшується економічний потенціал і виробничі можливості галузі, підвищується технічний рівень виробництва та збільшуються темпи зростання продуктивності праці, поліпшення якості промислової продукції та інших показників.

Управління процесом використання основних засобів включає такі напрями:

- збільшення екстенсивного завантаження;
- підвищення інтенсивного навантаження;
- автоматизація та механізація виробництва;
- вибір правильних методів амортизації;
- застосування прогресивних форм організації та управління виробництвом.

Збільшення екстенсивного завантаження в межах календарного фонду часу включає такі складові, як скорочення простоїв машин та обладнання, підвищення коефіцієнту змінності роботи виробничого обладнання, зниження кількості недіючого і прискорення виведення з експлуатації непотрібного і зайвого обладнання.

Підвищення інтенсивного навантаження (продуктивності в одиницю часу) розглядає такі складові, як впровадження нових високоефективних технологій, інтенсифікація виробничих процесів, застосування прогресивних форм і методів організації виробництва, освоєння в стислі терміни експлуатаційних показників введених в дію нових об'єктів нової техніки.

Автоматизація та механізація виробництва - головний напрям науково-технічного прогресу, вищий ступінь механізації виробництва, при якому ручна праця замінюється машинною як на основних, так і на допоміжних взаємопов'язаних операціях, на роботах по створенню певного виробу або виконанню закінченого виробничого процесу. Комплексна механізація створює умови для повної автоматизації виробництва.

Внутрішній контроль ефективності використання основних засобів, правильність вибору методів нарахування амортизації та напрямки використання акумульованих коштів забезпечують раціональне управління ризиками та надають можливість вичерпного інформативного забезпечення розрахунку оптимальних напрямків стратегічного розвитку підприємства.

Під внутрішнім контролем амортизації основних засобів слід розуміти процес виявлення відхилень, зловживань і безгосподарності, а також усунення та попередження їх появи у майбутньому. Причому даний контроль організовується власником, а здійснюється здебільшого бухгалтерською службою, що викликає конфлікт інтересів, тому, на підприємствах для цілей управління необхідно створювати окремі підрозділи (відділи) внутрішнього контролю.

**III етап.** Третім етапом проведення управління основними засобами на м'ясопереробних підприємствах слід відмітити процес оновлення, який являється наслідком інтенсивного відтворення та використання діючих основних засобів підприємства. Ці процеси сприяють постійному підтримуванню належного технічного рівня кожного підприємства та дають змогу збільшувати обсяг виробництва продукції без додаткових інвестиційних ресурсів, знижувати собівартість виробів за рахунок скорочення питомої амортизації й витрат на обслуговування виробництва та його управління, підвищувати фондовіддачу і прибутковість.

На даному етапі слід проводити управління на відповідних позиціях:

- модернізація - управління вдосконалення конструкції, що забезпечує підвищення продуктивності об'єкта, який модернізується, сприяє розширенню його технологічних можливостей до рівня сучасних технічних і технологічних вимог, досягненню економії ресурсів, поліпшенню умов праці. Це порівняно незначні зміни в конструкції робочих механізмів, машин, установок та іншого обладнання, а також матеріалів та методів обробки;

- реконструкція - управління комплексом заходів щодо збільшення виробничих потужностей, підвищення продуктивності праці, технічного рівня виробництва з метою збільшення випуску продукції, зниження її собівартості з як найменшими затратами матеріальних і грошових ресурсів на одиницю введеної потужності;

- розширення відбувається шляхом відновлення основних засобів в кожному наступному циклі у зростаючому масштабі щодо кількості та якості виготовленого продукту;

- технічне переозброєння діючих основних засобів відноситься комплекс заходів по підвищенню техніко-економічного рівня окремих виробництв, цехів та дільниць на основі впровадження передової техніки та технології, механізації і автоматизації виробництва, модернізації та заміни застарілого і фізично зношеного устаткування новим, більш продуктивним, а також по удосконаленню загальнозаводського господарства та допоміжних служб. Технічне переозброєння діючих підприємств здійснюється за проектами і кошторисами на окремі об'єкти або види робіт, що розробляються на

основі єдиного техніко-економічного обґрунтування та у відповідності з планом підвищення техніко-економічного рівня галузі (підгалузі), як правило, без розширення виробничих площ.

Фінансування оновлення основних засобів є важливою ланкою процесу управління, і воно зводиться до п'яти варіантів:

- перший з них ґрунтується на тому, що весь обсяг оновлення цих активів фінансується за рахунок власних коштів;

- другий і третій з них заснований на змішаному фінансуванні оновлення основних засобів за рахунок власного й довгострокового позикового капіталу;

- четвертий варіант передбачає оновлення їх винятково за рахунок кредитування (кредит - це економічні відносини між юридичними та фізичними особами з приводу перерозподілу вартості на засадах повернення і, як правило, з виплатою процента);

- п'ятий варіант полягає оновленні основних засобів за рахунок фінансового чи оперативного лізингу.

Управління основними засобами на підприємстві є організаційно-плановою системою, складовими якої є взаємопов'язані елементи в управлінському процесі (цілі, мета, функції та методи, що забезпечують цілеспрямовану діяльність). Основою формування механізму є управління основними виробничими засобами на всіх стадіях виробництва продукції, зокрема, ресурсного забезпечення, виробництва та збут продукції. Елементи досліджуваного механізму в їх синергійному поєднанні забезпечують необхідні умови для ефективного функціонування м'ясопереробних підприємств. Використання інноваційних інструментів забезпечуватиме оперативність та високу дієвість управлінського механізму.

**IV етап.** Четвертій етап управління основними засобами - це етап на якому основні засоби вибувають із підприємства, об'єкт припиняється визнаватися активом, а тому не очікуються майбутні економічні вигоди від його використання або продажу. Слід розрізнати такі напрями вибуття:

- фізичний та моральний знос (фізичний знос - це поступова втрата основними засобами споживної вартості в процесі експлуатації; моральний знос внаслідок створення нових, прогресивніших і економічно ефективних машин та устаткування) Фінансовий результат від ліквідації об'єктів основних засобів внаслідок фізичного або морального зносу визначається як різниця між доходом від вибуття (за вирахуванням непрямих податків) та залишковою вартістю об'єкта й витратами, пов'язаними з його ліквідацією;

- продаж (реалізація) іншій юридичній та фізичній особі відбувається за умови, коли основні засоби для підприємства не несуть матеріальної цінності, а в результаті продажу їх м'ясопереробне підприємство тримає додатковий дохід;

- дарування, безоплатна передача (за договором дарування один бік безоплатно передає чи зобов'язується передати річ у власність або майнове право), операції по дарування основних засобів позначаються на обліку у звичайному порядку, як та інші операції з їх вибуття; безоплатна передача належить до операцій з продажу основних засобів, адже відбувається перехід права власності (щоправда, без компенсації), тому необхідно зменшити балансову вартість, (сума продажу в цьому випадку, як і для безоплатної передачі товарів (робіт, послуг), визначатиметься залежно від того, хто є отримувачем таких основних засобів [19]. Безоплатна передача об'єктів основних засобів належить до операцій реалізації та оподатковується. Зобов'язання з податку на додану вартість нараховується передаючою стороною, на залишкову вартість об'єкта. Податок на прибуток сплачує одержувач об'єкта, якщо він не зареєстрований як неприбуткова або благодійна організація;

- вилучення замовником основних засобів означає для підприємства вибуття, не впливає на суму власного капіталу, а лише показує, що цей капітал належить підприємству, але не закріплений за конкретною особою (акціонером), в подальшому основні засоби повинні бути або перепродані, або анульовані;

- обмін, нестачі, крадіжки (втрати від нестачі основних засобів, виявленої інвентаризацією, або їх крадіжка визначаються та відображаються в обліку залежно від того, встановлені винні особи, чи ні);

- внесок до статутного капіталу іншого підприємства (статутний капітал формується за рахунок внесків засновників, при цьому внесками учасників і засновників до статутного капіталу товариства можуть бути не тільки грошові кошти, але й будівлі, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності (ст. 86 Господарського Кодексу) [20]. Коли юридична особа вносить основні засоби до статутного фонду іншої юридичної особи й отримує натомість корпоративні права, емітовані такою юридичною особою, тоді ця операція, вважається прямою фінансовою інвестицією. Відповідно засновник виступає тут у ролі інвестора. При такій передачі право власності на основні засоби переходить від інвестора до емітента за компенсацію у вигляді отриманих корпоративних прав. Вартість внеску до статутного фонду визначається за домовленістю між засновником та емітентом. При цьому встановлюється справедлива (договірні) вартість об'єктів основних фондів, що передаються. Внесок оцінюється у гривнях та є часткою учасника і засновника у статутному фонді підприємства-емітента. Вартість внеску фіксується в акті оцінки основних засобів (довільної форми), у протоколі зборів засновників і в статуті підприємства, якщо інше не встановлено законом;

- передача в рахунок сплати заборгованості, один з способів, яким основний засіб може опанувати підприємство - підписання договору міни, за договором міни кожна зі сторін зобов'язується передати у власність з іншого боку один товар за інший;

- ліквідація при аваріях, стихійних лихах, в таких випадках вибуття об'єкти вилучають зі складу діючих основних засобів підприємства, документом на списування основних засобів є акт про ліквідацію основних засобів, (у ньому зазначають причини вибуття, технічний стан, первинну вартість, суму зносу (амортизації), затрати на ліквідацію, найменування і вартість можливих для використання залишків від ліквідації, вартість капітальних ремонтів за час експлуатації, результати ліквідації;

- невідповідності критеріям визнання активом, а саме не існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта, а також його вартість не може бути достовірно визначена.

**Висновки та подальші дослідження.** Для підвищення рівня ефективності господарювання м'ясопереробних підприємств та інтенсивного ведення виробництва необхідно забезпечити безперервне відтворення і нагромадження основних виробничих засобів до рівня їх перспективної потреби, зокрема за рахунок збільшення в них капіталовкладень.

Запропонований сформований механізм управління основними засобами потребує адаптації до умов та особливостей м'ясопереробних підприємств.

Економічні зміни сьогодення створюють об'єктивні умови для визначення методів та підходів управління основними засобами. Правильна постановка проблеми дає змогу підприємству сформувати управлінські завдання, прийняти управлінські рішення, розробити заходи розвитку конкурентних переваг та адаптувати підприємство до нестабільних умов господарювання. На нашу думку, описані вище підходи та методи відіграють важливу роль в управлінні основними засобами.

#### Література

1. Державна програма активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 27.02.2013р. №187 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.zakon.gov.ua](http://www.zakon.gov.ua)
2. Барановський О.І. Фінансова безпека : монографія / О.І. Барановський, Інститут економічного прогнозування. – К. : Фенікс, 2009. – 338 с.
3. Большой энциклопедический словарь / под ред. А.Н. Азрилияна. – М. : Институт новой экономики, 2002. – 1230 с.
4. Словник іншомовних слів / за заг. ред. Л. О. Пустовіт. – К. : Довіра, 2000. – 1018 с.
5. Гончаров С.М. Глумачний словник економіста / Гончаров С.М., Кушнір Н.Б. ; ред. С.М. Гончарова. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
6. Грещак М.Г. Внутрішній економічний механізм підприємства: навч. посібник / М. Г. Грещак, О. М. Гребешкова, О. С. Коцюба; за ред М. Г. Грещака. – К. : КНЕУ, 2001. – 228 с.
7. Ситдигов С.А. Концептуальный подход к формированию механизма управления капиталным ремонтом жилищного фонда города / С.А. Ситдигов // Проблемы современной экономики. – 2008. – № 1 (25). – С. 35–37.
8. Коротков Э.М. Концепция менеджмента / Э. М. Коротков. – М. : Дека, 1997. – 230 с.
9. Лафта Дж.К. Менеджмент / Дж. К. Лафта. – М. : ТК Велби, 2004. – 592 с.
10. Мишин В.М. Исследование системы управления / В.М. Мишин. – М. : Юнити-Дана, 2003. – 527 с.
11. Третьяков Е.В. Адаптация механизма управления социально-экономическим развитием муниципального образования к рыночным условиям : автореф. дис. на соискание канд. экон. наук спец. 08.00.05: “Экономика и управление народным хозяйством” / Третьяков Е. В. – Ижевск, 2004. – 22 с.
12. Формирование механизма управления конкурентоспособностью предприятия [Електронний ресурс] / Г.А. Лавренова, Ю.О. Моница. – Режим доступу: [http://www.gramota.net/articles/issn\\_1993-5552\\_2010\\_3-2\\_38.pdf](http://www.gramota.net/articles/issn_1993-5552_2010_3-2_38.pdf).
13. Буздалов И. Факторы и стимулы ускорения научно-технического прогресса в сельском хозяйстве / И. Буздалов // Вопросы экономики. – 1970. – № 2. – С. 76.
14. Ежевский О.О Тенденциях развития сельского хозяйства США / О. Ежевский, Л. Хитрун // Экономика сельского хозяйства. – 1974. – № 9. – С. 113.
15. Луценко О.А. Формування та ефективного використання основних засобів у сільськогосподарських підприємствах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / О. А. Луценко. – Харків, 2009. – 23 с.
16. Мирошниченко Н.Н. Новые формы организации механизированного труда в сельском хозяйстве / Н. Н. Мирошниченко. – Донецк : Высшая шк., 1975. – 104 с.
17. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/43615>
18. Закон України “Про лізинг” від 11 грудня 2013 р. № 11-08 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uazakon.com/document/spart73/inx73284.htm>
19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 “Звіт про рух грошових коштів” № 382 від 10.06.2010р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0398-99>
20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси” № 1176 від 11.12.2006р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751-999>.
21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 “Основні засоби” № 372 від 18.03.2011р. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0288-00>



## References

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "State program of stimulating of development of economy for 2013-2014"", available at: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Baranovskyi, O.I. (2009), *Finansova bezpeka* [Financial Security], monograph, Feniks, Kyiv, 338 p.
3. Azriliyan, A.N. (2002), *Bolshoy entsiklopedicheskiy slovar* [Great Encyclopedic Dictionary], Institut novoy ekonomiki, Moscow, Russia, 1230 p.
4. Pustovit, L.O. (2000), *Slovyk inshomovnykh sliv* [The dictionary of foreign words], Dovira, Kyiv, Ukraine, 1018 p.
5. Honcharov, S. M., Kushnir, N. B. (2009) *Economist's explanatory dictionary*. Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine, 264 p.
6. Hreschak, M.H., Hrebeshkova, O.M., Kotsiuba, O.S. (2001), *Vnutrishnii ekonomichnyi mekhanizm pidpriemstva* [The internal economic mechanism of enterprise], KNEU, Kyiv, Ukraine, 228 p.
7. Sitdikov, S.A. (2008), "Concept approach to formation of mechanism of city overhaul housing management", *Problems of Modern Economy*, no. 1(25), pp. 35-37.
8. Korotkov, E.M. (1997), *Kontsepsiya menedzhmenta* [Concept Management], Deko, Moscow, Russia, 230 p.
9. Lafta, J.K. (2004), *Menedzhment* [Management], TK Velby, Moscow, Russia, 592 p.
10. Mishin, V.M. (2003), *Issledovaniye sistemy upravleniya* [Investigation of Management System], Yuniti-Dana, Moscow, Russia, 527 p.
11. Tretyakov, E.V (2004), "Adaptation of the control mechanism of socio-economic development of the municipality to market conditions", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.00.05, Economics and management of national economy, Izhevsk, Russia, 22 p.
12. Lavrenova, H.A., Monina, Yu.O. (2010), Formation of the mechanism of enterprise competitiveness management. *Gramota*, 3-2, available at: [http://gramota.net/articles/issn\\_1993-5552\\_2010\\_3-2\\_38.pdf](http://gramota.net/articles/issn_1993-5552_2010_3-2_38.pdf).
13. Buzdalov, I. (1970), "Factors and incentives to accelerate scientific and technological progress in agriculture", *Problems of Economics*, no. 2, 76 p.
14. Ezhevskiy, O.O., Khitrin, O.L. (1974), "About trends of agriculture development in USA", *Agricultural Economics*, no. 9, 113 p.
15. Lutsenko, O.A. (2009), "Formation and efficient use of fixed assets at agricultural enterprises", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.00.04, Economy and management of enterprises, Kharkiv, Ukraine, 23 p.
16. Miroshnichenko, N.N. (1975), *Novyye formy organizatsii mekhanizirovannogo truda v selskom khozyaystve* [New forms of mechanized labor organization in agriculture], Vyshcha shkola, Donetsk, Ukraine, 104 p.
17. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), The Law of Ukraine "Economic Code of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/43615>.
18. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), The Law of Ukraine " On leasing", available at: <http://uazakon.com/document/spart73/inx73284.htm>.
19. Accounting Regulation (Standard) 4 "Reporting of Cash Flows", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751-999>.
20. Accounting Regulation (Standard) 9 "Stocks", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751-999>.
21. Accounting Regulation (Standard) 7 "Fixed Assets", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0288-00>.